

ION HOREA. BIOGRAPHICAL EXPLORATION

Anamaria ȘTEFAN (PAPUC), PhD Candidate, "Petru Maior" University of Târgu-Mureș

Abstract: Although the biography of a writer should not be the tool for evaluation of his work, it has the task of enriching some directions of interpretation and also of the close as the writer to the reader. Biography is an important dimension because sometimes improves the comprehension of the text. This paper treats the Transylvanian poet biography Ion Horea, as evidenced lesser known aspects of his life and details about the circumstances of writing and publishing his works.

Keywords: biography, Ion Horea, Transylvanian poet, new traditionalism

Cu toate că biografia unui scriitor nu trebuie să constituie instrumentul de evaluare a operei acestuia, ea are sarcina de a îmbogăți unele direcții de interpretare și totodată, de a-l apropia cât mai mult pe scriitor de cititor. Lucrarea de față se ocupă de biografia poetului ardelean Ion Horea, fiind evidențiate aspecte mai puțin cunoscute ale vieții sale, precum și detalii legate de circumstanțele scrierii și publicării operelor sale. Cunoașterea vieții autorului, precum și a contextului socio-politic în care acesta și-a desfășurat activitatea – ca secretar al Uniunii Scriitorilor, ca redactor la „România literară”, este esențială pentru înțelegerea anumitor aspecte ale operei sale. Nu sunt neglijate nici perioada copilăriei și cea a adolescenței, foarte importante pentru scriitorul de mai târziu, chiar determinante.

Situat în centrul podișului Transilvaniei, la o distanță de 21 de kilometri de Târgu-Mureș, satul unde au trăit generațiile neamului Horgoș – de unde provine Ion Horea – poartă azi denumirea de Petea, în trecut fiind denumit Petea de Câmpie, aflându-se în subordinea comunei Band, județul Mureș. Prima atestare documentară a acestui sat mic, întins pe doar câțiva kilometri pătrați, datează din anul 1447. Aici se naște la 16 februarie 1902 tatăl lui Ion Horea, Ioan Horgoș, țăran și fiu de țăran, având două surori, Paraschiva și Samfora.

Din căsătoria lui Ioan Horgoș cu Ana Teban au rezultat doi copii: Mihai, pictorul, născut în 25 martie 1926 și Ion sau Onu cum era alintat de familie, poetul, născut în 10 mai 1929. În anul 1936 în timpul guvernării Goga-Cuza, românii au dobândit dreptul de a-și româniza numele, astfel tatăl poetului, om cu carte și intelectual în rolul său de țăran a convocat capii de familie și le-a propus schimbarea numelui Horgoș, ce era de origine maghiară și însemnând cârlig, în cel de Horea, păstrând doar inițiala numelui anterior. Primele modele spirituale ale poetului au fost reprezentate de părinții săi. Caracterele și temperamentele opuse ale acestora au dus la configurarea armonioasă a personalității autorului. Fără a se limita doar la cultivarea pământului și întreținerea gospodăriei, tatăl lui Ion Horea și-a dezvoltat o pasiune pentru lectură. Cu toate că terminase doar școala primară, duminicile și le dedica lecturii din Biblie, iar setea de lectură și-o potolea citind cărți de istorie sau opere aparținând scriitorilor români, clasicii francezi și ruși. Era un admirator al lui Liviu Rebrean, Ion Vlasiu, Marin Preda, Ion Brad, ei reprezentând modelele care l-au îndemnat să-și scrie „Amintirile”, păstrate în manuscris.

Ion Horea începe școala primară în anul 1936 în satul Petea, terminând clasa I în satul Vaidei. Printre colegii de la noua școală se afla și cea cu care își va uni destinul mai târziu, Chirilean Felicia, alintată Lița, fiind cu un an mai mică decât el. După terminarea ciclului primar, în luna iunie 1940 a susținut examenul de admitere la Liceul Papiu Ilarian, unde erau elevi, Mihai, fratele său și verișorul său primar, Ioanichie Olteanu, elev în clasa a VII-a. La proba de aritmetică a făcut o lucrare excelentă, fiind „singurul moment când am știut să rezolv o problemă de matematică cu o bucurie pe care o simt și acum.”¹

Odată cu cedarea Ardealului în august 1940, activitatea liceului a fost întreruptă, arhiva fiind mutată la Liceul „Titu Maiorescu” din Aiud, împreună cu directorul Grigore Ciortea, profesor de istorie însă fără alți profesori. Una dintre amintirile acestei perioade de licean petrecute la Aiud (1940-1942) e legată de curtea școlii în care se afla rezemat de un zid bustul lui Papiu Ilarian, reșezat astăzi în fața liceului târgumureșean ce îi poartă numele și pe capul căruia, copii fiind, se urcau și îl trăgeau de nări, acesta reprezentând „primul contact intelectual”² al poetului cu această personalitate istorică. O impresie nocturnă ce a rămas întipărită atât la nivel vizual, cât și auditiv e sunetul zalelor metalice de la picioarele robilor întemnițați pe viață în monstruoasa închisoare din Aiud și care noapte de noapte măturau orașul.

Primul an al șederii la Aiud a corespuns în plan politic cu mișcarea legionară, iar în acest context, cu scopul de a li se cultiva elevilor simpatia față de legionari, școala, fiind condusă de gruparea legionară a elevilor, a organizat o vizită la „cetatea morții” din Aiud în urma căruia Ion Horea a rămas „cu o impresie absolut ieșită din rânduielile vieții. Am urcat la etaj pe o scară roasă, celulele nicadorilor erau împodobite cu brad, fiecare având pe peretele din fundal portretul lui Zelea Codreanu și simbolul Gărzii de Fier. În biserica închisorii se ținea slujba de duminică, iar corul era condus de nimeni altul decât, Sile Constantinescu, studentul care și-a omorât părinții, tocându-i și apoi depozitându-i în butoaie cu var.”³ În al doilea an de studiu petrecut la Aiud, s-a mutat împreună cu fratele său vis-a-vis de catedrala din Aiud, într-o clădire ce adăpostea la etaj camerele de silentium, iar la parter o cofetărie. Neavând o bucătărie, masa o lua la cantina unei foste școli, iar în drumurile pe care le parcurgea între aceste două locații a fost impresionat de eleganța și mândria soldaților nemți ce patrulau prin oraș. În luna ianuarie când a avut loc rebeliunea legionară, cunoscută prin prisma evenimentelor de la București, elevii au fost duși în centrul orașului la un careu organizat de militarii care puseseră stăpânire pe oraș și înlăturaseră astfel puterea legionară. În ziua rebeliunii, poetul se afla în curtea cantinei, de unde privea uimit survolarea unui avion din care erau aruncate manifeste antilegionare. Plecarea de la Aiud a avut drept cauză mizeria, păduchii și ploșnițele ce domneau în internat, paturile învechite pe care le foloseau fiind împrumutate de la militari.

În 1942 frații Horea s-au transferat la Liceul „Regele Ferdinand” din Turda, internatul școlii oferindu-le condiții mai bune de studiu pentru următorii doi ani. În vara anului 1944 se afla la examenul de treaptă susținut la limba franceză când au început să sune sirenele care anunțau pericolul provocat de defilarea bombardierelor americane. Alături de alți colegi a fost

¹ Ion Horea în dialog cu Anamaria Papuc. Interviu realizat la București, 9 august 2013

² *Ibidem*

³ *Ibidem*

pus la adăpost și a auzit o vâjâială produsă de un butoi care căzuse la marginea orașului. *Legenda* care circula pe lângă acest subiect era că un condamnat la moarte a fost dus pentru a dezamorsa bomba. Tot din perioada liceală, Ion Horea păstrează o amintire nu tocmai plăcută, scaldându-se într-unul din lacurile de la Durgău, a fost la un pas de înec, salvat fiind în ultimul moment de către colegi.

În dimineața zilei de 23 august 1944, Ion și Mihai se aflau acasă, la Vaidei, părinții fiind ieșiți la seceriș. La scurt timp, mama lor revine acasă și le comunică copiilor că „s-a pus pacea.” A urmat un moment de așteptare astfel că după o săptămână au început să se audă dinspre zona Bandului și a Berghiei, localități aflate în vecinătate, reprize de bubuituri. În această perioadă, Mihai începuse să picteze, realizând un portret al regelui Mihai, pe care când a început frontul l-a ascuns într-o căpiță de fân. Presimțind pericolul ce avea să se abată asupra lor, familia a pus la adăpost lucrurile de preț: „sub găbănaș am ascuns un lădoi cu haine, sub streășina ocolului am pus o ladă cu cărți, noi fiind cea de-a doua casă din sat cu bibliotecă după cea a lui Ioanichie. Între cotețe am săpat și am pus pânzeturile pentru morți.”⁴ Măsurile de precauție nu s-au dovedit zadarnice, întrucât într-o dimineață morarul trecând cu căruța pe drumul țării, pe lângă casa din hotar, i-a anunțat de venirea nemților. Frontul le-a luat aproape totul însă părinții fiind oameni harnici și-au refăcut treptat gospodăria.

În toamnă, cei doi frați s-au întors la studii în Târgu-Mureș, deoarece Liceul „Alexandru Papiu Ilarian” și-a reluat activitatea sub tutela Episcopiei greco-catolice din Blaj. Au locuit la un internat situat pe strada Mihai Eminescu, poetul amintindu-și de operația de despăduchere, dar și de faptul că a dat mâna cu lectura, citind cu nesaț din „Haiducul” de Bucura Dumbravă. În acest an descoperim la Ion Horea gustul pentru lecturile palpitate din literatura română: Rebreanu, Sadoveanu, Ion Pillat, Ion Agârbiceanu. Într-una din sălițele de lectură ale Liceului „Unirea” unde își desfășurau cursurile, a citit în primăvara anului 1945 volumul „Pe Argeș în sus” de Ion Pillat care, mărturisește poetul, „s-a lipit misterios de ființa mea”⁵, an ce corespunde cu moartea poetului argeșean. De la internat s-au mutat în gazdă, terminând clasa a 5-a de liceu.

În toamna anului 1945, frații Horea și-au continuat studiile la Seminarul Pedagogic din Cluj, iar hotărârea de a se muta a fost alimentată și de faptul că verișorul lor, Ioanichie Olteanu era student în ultimul an la Facultatea de Litere și Filosofie, poet, ziarist și redactor la ziarul „Tribuna nouă”, pe care l-a înființat împreună cu Ion Lungu și Pavel Apostol, transformat apoi în „Lupta Ardealului” și nu în ultimul rând, membru al „Cercului literar de la Sibiu”. Ioanichie Olteanu, numit „Poetul” e considerat de Ion Horea mentorul său literar și cel care i-a deschis poarta literaturii și i-a încurajat talentul de a scrie poezie. Încercările sale lirice datează din perioada petrecută la Cluj, timp în care poetul afirmă că „treceam prin negurile adolescenței fără să înțeleg prea multe. Scriam versuri, umpleam și pagini de jurnal, în Clujul aceluși an, cuprins de acute convulsii sociale.”⁶ Aflându-i secretul, Ioanichie l-a obligat să-i dea poeziile, fiind destul de caustic în observațiile sale, tânărul poet ajungând chiar la starea de a se teme de ironia și criticile cenzorului său. Văzând că are chemare pentru literatură, Ioanichie i-a pus la dispoziție vărului său mai mic biblioteca sa de la Vaidei, pe care doar el avea voie să o consulte. Primele cărți pe care i le-a oferit au fost „La răscruce de

⁴ *Ibidem*

⁵ Ioanichie Olteanu, *Turnul și alte poeme*, Cluj-Napoca, Editura Eikon, 2012, p. 193

⁶ Ion Horea în dialog cu Anamaria Papuc. Interviu realizat la București, 9 august 2013

vânturi” de Emily Brontë și Bacovia „Opere”, ediția definitivă. Absorbit de universul bacovian, poetul mărturisește că odată cu lectura versurilor „s-a produs jocul destinului, am descoperit revelația mării poezii, angajând în mine insumi un cenzor, trăirile lui fiind și ale mele.”⁷ Prin lectura stampelor bacoviene, Ion Horea a descifrat secretul modernității versului bacovian și armonia cuvântului, deschinzându-i totodată calea inițierii în tainele creației literare.

Între anii 1946-1947 Ion Horea rămâne acasă și s-a înscris în clasa a VII-a în particular la Liceul „Alexandru Papiu Ilarian”, perioadă în care a citit mult și și-a exersat talentul de poet, scriind versuri naive și simpliste, ținând chiar și un jurnal, dar pe care le-a ars, poetul mărturisind că „nu aveam o maturitate intelectuală, eram un egocentric și analizam doar propriile senzații.”⁸ În vara anului 1947, Ioanichie care era redactor la revista „Lupta Ardealului” și șeful de secție a paginii culturale, îi trimite o scrisoare însoțită de un pachet de cărți despre existențialism și despre orientările poeziei franceze, „Antologia Kra”, inițiindu-l astfel pe ucenicul său în poezia liberă ce se afla în afara rigorilor impuse în pedagogia literară. Gestul lui a fost determinat de faptul că „în libertatea cugetului său vedea în mine un om în care să transmită lucruri interesante”⁹, sesizând totodată că în verișorul său se configura o pistă de posibilă afirmare în poezie. Ioanichie i-a selectat câteva poezii pe care le-a dus la revista „Fundațiilor Regale” din București, unde avea și el sub tipar volumul de debut „Turnul”. Abdicarea regelui Mihai I pe 30 decembrie 1947 și instalarea regimului totalitar, care a desființat revista, au dus la nerealizarea celor două proiecte. În acest context politic, Ioanichie se îndreaptă spre o poezie politică ce l-a dus în plan literar pe un drum înfundat. Într-o discuție pe care a avut-o în 1952 cu Ion Horea, acesta regretă faptul că venise la București doar pentru a scrie poezie politică, refuzând să-și mai continue cariera de poet. Punând lira în cui, și-a început activitate de traducător din limba rusă.

Ion Horea își continuă studiile la Liceul „Alexandru Papiu Ilarian”, din toamna anului 1947 până în 1948. Aici participă la cenaclul literar al școlii, prezidat de profesorul de română, Dumitru Mărtinaș și citește o parte din încercările sale poetice ce aveau accente moderniste. Este remarcat și apreciat de profesor, care manifestă o oarecare rezervă față de tendințele hermetice ale poeziei „Vermidor.” Tot în această perioadă citește „Priveliștile” lui Fundoianu care reprezintă cea de a doua revelație după momentul Bacovia. De asemenea, este impresionat de peisajul literaturii române, citind „Istoria...” lui George Călinescu, pe care i-a împrumutat-o un coleg de școală.

1948 este anul în care absolvă liceul și susține examenul de bacalaureat, alături de poetul Aurel Gurghianu, mai mare decât el cu câțiva ani, dar cu care înnoadă o relație de prietenie. A luat bacalaureatul însă traversa o perioadă despre care poetul își amintește că era confuz, trăia „ca într-o temperatură care îți creează neliniști, eram și îndrăgostit.”¹⁰ După susținerea examenului s-a internat la spitalul din Sighișoara unde a suferit o intervenție chirurgicală la stomac, prag pe care poetul îl resimte și acum. Perioadă de confuzie persistă, nu știa încotro să se îndrepte, ezită să se înscrie la Cluj din lipsă de curaj însă e chemat de către fratele său la București. Mihai era student la Institutul de Arte și i-a propus să urmeze

---

⁷ *Ibidem*

⁸ *Ibidem*

⁹ *Ibidem*

¹⁰ *Ibidem*

timp de o lună un curs de pregătire. A răspuns propunerii fratelui său, a urmat cursul astfel încât a promovat examenul de admitere cu calificativul foarte bine. A studiat timp de un an desenul în atelierul pictorului Nicolae Dărăscu, iar la modelaj l-a avut îndrumător pe sculptorul Corneliu Medrea și pe asistentul acestuia, Boris Caragea. După finalizarea primului an de studiu Ion Horea renunță să își continue studiile pentru a evita neplăcerile cauzate de includerea tatălui său în rândurile chiaburilor. Curajos și prins în mrejele picturii, Mihai mai rămâne un an la institut, în timp ce Ion Horea se refugiază la Cugir unde avea un unchi, pe nume Mihai, văr al tatălui, care era maistru la fabrica de armament. Cumnatul lui Mihai, Olaru Ion, șef al biroului de proiectări la mașini- unelte, i-a pus la dispoziție un manual de desen tehnic și o ladă de piese de mașini pe care să le studieze, astfel încât în timp de o lună a deprins rigorile desenului tehnic și a fost angajat pe postul de desenator tehnic. Timp de doi ani de zile a stat la Cugir și a fost considerat cel mai bun desenator tehnic, deoarece realiza excelent cele mai fine desene. În plan interior traversa o criză existențială care a avut repercusiuni asupra creației poetice, încetând astfel să mai scrie. Într-o stare de criză și de degradare se afla și literatura română începând cu anii '50 când regimul comunist a impus mezalianța dintre creație și ideologia partidului. Imboldul creator nu l-a părăsit cu totul pe Ion Horea, deoarece scrie potrivit uzanțelor vremii o poezie cu tema „luptă pentru pace”, iar la solicitarea comitetului de partid al fabricii îi dedică o poezie lui Stalin cu ocazia zilei de naștere, publicată în ziarul „Drumul socialismului” din Deva. Împreună cu un alt coleg, profesorul Victor Isac, care se afla în domiciliu forțat, după ce a ispășit patru ani de închisoare, au inițiat un cenaclu literar, în cadrul căruia se recenzau cărți, și care de fapt avea formatul unei întruniri prietenești și culturale. În cadrul fabricii din Cugir s-a realizat la scară redusă o mașină de rectificat din lemn al cărui plan a fost executat de Ion Horea. Mașina reprezenta cadoul pentru Stalin din partea Cugirului. Între timp fratele poetului pe fondul evenimentelor politice, a părăsit Institutul și și-a urmat fratele la Cugir.

Anul 1949 marchează debutul său în presa literară în publicația clujeană „Almanahul literar” apărută la 1 decembrie 1949 sub conducerea lui Miron Radu Paraschivescu. În paginile revistei e publicată „Balada însămânțării grâului de toamnă”, scrisă cu un an înainte de a se stabili la Cugir. Însă adevăratul debut literar a lui Ion Horea a avut loc în anul 1947, în paginile ziarului târgumureșean „Ardealul nou” cu poemul în proză „Cosașul”. În februarie '50 a publicat în „Contemporanul” poezia „Drumuri de iarnă”. În luna iunie a aceluiași an, la București s-a organizat primul Congres al tinerilor scriitori și datorită faptului că activitatea cenaclului literar de la Cugir era consemnată în revista „Flacăra” din București, tânărul poet a fost invitat să participe alături de un alt coleg. Încă din prima seară a fost invitat la redacția revistei „Flacăra”, unde Ben Corlaciul i-a luat un interviu, iar graficianul Cik Damadian îi face portretul, ambele apărând în revistă alături de poemul „În Munții Cugirului”. Una dintre întrebările ce i-au fost adresate în interviu a fost legată de poezii preferați și cu sinceritate Ion Horea a înșirat nume precum Arghezi, Baudelaire, scriitori inteziși. Ziua următoare a debutat cu deschiderea Congresului, unde îl întâlnește pe Ioanichie Olteanu, care venise în calitate de ziarist, fiind redactor la „Contemporanul” și care nu ezită îl apostrofeze pentru răspunsurile ce le-a dat în interviu. Momentul culminant a fost determinat de auzul unei voci feminine în sală care întreba „Cine e Ion Horea?”, voce ce aparținea scriitoarei Maria Banuș, care a fost impresionată atât de poezie, cât și de interviu și a ținut cu orice preț să îl cunoască și să îl felicite.

Începând cu anul 1951 survin schimbări în viața poetului, părăsește Cugirul și se mută la București, în contextul în care înainte cu un an se înființase controversata Școală de literatură „Mihai Eminescu”, după modelul Institutului de Literatură „Maxim Gorki” al Uniunii Scriitorilor din URSS. Chemarea la Școala de literatură a venit din partea directorului Petre Iosif. În urma acestei propuneri, Ion Horea și-a încheiat contractul la Cugir, în timp ce fratele său s-a înscris la Facultatea de Teologie din Sibiu, pe care o părăsește, urmând să-și efectueze stagiul militar. Venirea la București a fost încărcată de emoție, iar la înscriere poetul mărturisește că „n-am semnat nici o fișă personală timp de un an de zile, nu mi s-a făcut niciun fel de dosar, nu m-a întrebat nimeni, decât de bine, până în penultima zi când, din nevoia completării fișei, pentru repartizarea în câmpul muncii, am fost chestionat în legătură cu biografia mea.”¹¹ Poetul trăiește cu certitudinea că recomandarea la școală i-a fost făcută de Ioanichie Olteanu însă acesta nu i-a mărturisit acest fapt niciodată. În timpul studiului la Școala de literatură, a scris poezia „Lemnarii”, publicată în revista școlii „Anii de ucenicie”. Atmosfera care plana în școală era impusă de starea generală a culturii române din acele timpuri, deoarece scriitorii, precum Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Eugen Lovinescu, Ion Barbu, Titu Maiorescu erau considerați incompatibili cu noua „epocă culturală” și puși la index, iar lectura creațiilor acestora se făcea doar clandestin. La sfârșitul anului, se afla pe locul al doilea, după medie și se preconiza angajarea sa în redacția ziarului „Scânteia”. Fatumul inextricabil a făcut ca Ion Horea să fie chemat la „Scânteia” de către șeful cadrelor care i-a pus mai multe întrebări printre care și una legată de originea socială. Cu naivitate îi răspunde că este fiu de chiabur, iar la întrebarea dacă părinții sau el însuși a făcut politică, a răspuns că părinții nu au făcut politică, iar el era prea mic pentru așa ceva. Scandalizat peste măsură, șeful cadrelor l-a poftit afară și l-a anunțat în cel mai scurt timp de cele întâmplate pe Petre Iosif. A doua zi, Petre Iosif i-a înmănat repartiția la o revistă care se afla mai la marginea spectrului politic, „Viața românească”, dar nu înainte de a-i cere să-și îndeplinească o ultimă îndatorire, și anume de a-și urî părinții. Ultimele cuvinte i-au aparținut lui Beniuc, care în ciuda celor auzite l-a încurajat, spunându-i că e un poet talentat și are încrederea că la revistă se va descurca fără probleme.

În cadrul revistei a lucrat sub conducerea lui Nicolae Moraru, timp de 12 ani (1952-1964) ca redactor la secția de Poezie, alături de Veronica Porumbacu, Mihaela Dragomir, Cristian Sârbu, Remus Luca și Aurora Cornu, colega sa de la Școala de literatură. În ultimii ani funcția de redactor-șef ai revistei au deținut-o Demostene Botez și Aurel Baranga, sub directoratul lui Mihai Ralea. După moartea lui Ralea și a lui Aurel Baranga, Demostene Botez a rămas singurul redactor-șef, iar Ion Horea a devenit șef la secția de Poezie.

Încă din perioada șederii sale la Cugir, Ion Horea corespundea cu viitoarea soție, Felicia Chirilean cu care se va căsători în august 1953, sărbătorind evenimentul alături de nași. Felicia sau Lița cum o alintă poetul, s-a născut în anul 1930, fiind originară din Vaidei, județul Mureș. Tânara familie se consolidează în încercări, deoarece erau două personalități puternice, opuse (el – poezie, ea – fizică-matematică) însă au neutralizat opozițiile și s-au armonizat, formând un cuplu longeviv, însuflit de unica fiică, Irina, alintată Piuca.

În anul 1956, publică la ESPLA, primul volum de versuri intitulat „Poezii” care a făcut dovada unui stil exersat, dar nu pe deplin solidificat. Volumul a intrat în vizorul unor critici

¹¹ Eugeniu Nistor, *Dialoguri în Agora*, Tg-Mureș, Editura Ardealul, 2006, p.38

consacrați, precum: George Călinescu, Savin Bratu, D. Costea, Aurel Martin, Vasile Nicolescu, Lucian Raicu. George Călinescu, în 1958 vedea în Ion Horea, deși nu-l cunoștea personal, o personalitate poetică în devenire, chiar dacă îi amendase retorismul și stângăciile stilistice: „tânărul poet promite mult, are o frază lirică, în general fluentă și moale ca lâna, un limbaj simplu pe ici pe colo pătat cu câte un mac, și cu câte o preferință vădită pentru muncile și bucuriile vieții agreste.”¹² „Horaționizând” și totodată „virgilizând”, adeseori „hesiodizând”, Ion Horea se înscrie potrivit specificării călinesciene în linia „poeziei agreste dintre cele două războaie”¹³, valorificând ecouri din Alecsandri, Topârceanu și chiar din Mihai Eminescu. Despre faptul că volumul s-a aflat sub lupa lui George Călinescu, poetul mărturisește că „nici nu mi-am dat seama atunci cât a însemnat gestul marelui critic. Nu eram un caz singular, dar cu mine a început publicarea seriei sale de considerații critice la volumele unor tineri scriitori contemporani. Ecoul acestor aprecieri, am avut și atunci sentimentul, a fost receptat mai profund în mediul literar în care trăiam decât în propria mea înțelegere.”¹⁴ Urmează în anul 1961 un nou volum de versuri, „Coloană în amiază”, publicat la Editura pentru Literatură, iar în anul următor la Editura Tineretului apare o culegere cu poezii pentru copii intitulată „Flori de păpădie”. Pentru ambele volume poetului i se înmânează premiul Uniunii Scriitorilor.

În anul 1964 Mihai Beniuc a fost înlăturat de la conducerea Uniunii Scriitorilor, iar în locul său a fost numit președinte, Demostene Botez. Acesta i-a propus lui Ion Horea și l-a convins să și accepte postul de secretar al Uniunii Scriitorilor, alături de verișorul său, Ioanichie Olteanu. Aceptând în cele din urmă, i s-a dat și funcția de cititor al „Gazetei literare”, fiind un fel de censor, intermediar între revistă și cititorii de la Comitetul Central. Astfel, Ion Horea se ocupa de problemele curente din cadrul uniunii însă Ioanichie avea în grija sa chestiuni externe ce vizau probleme mai delicate, precum vize de intrare, congrese etc.

Apariția volumului „Umbra plopilor” în anul 1965 marchează începutul unei noi etape în plan artistic, cu schimbări vizibile în laboratorul de creație în care au apărut sentimente, materie și catalizatori noi. Despre perioada care a favorizat apariția acestui volum, poetul afirmă că era una „de deschideri, de reabilitări de reasezări ale valorilor, de redobândire, măcar în parte, a ceea ce dogmatismul a pus la index. Un important număr de scriitori, foști sau nu deținuți politici, dar excluși din Uniunea Scriitorilor, au fost reprimiți, într-o ambianță nouă, a liberei manifestări spirituale.”¹⁵ Acest fapt i-a oferit o mare satisfacție în anii de secretariat la uniune și justifică în biografia sa un important și hotărâtor moment. Tot de acest moment e legată încercarea lui Ion Horea de a-l convinge pe Emil Botta să reintre în rândul Uniunii, fapt pe care acesta îl refuză. Având în vedere situația, Ben Corlaciuc a formulat cererea de reprimire, iar Ion Horea a iscălit-o și i-a dus poetului noul carnet de membru al Uniunii Scriitorilor.

După Demostene Botez, a urmat la conducerea Uniunii, Zaharia Stancu cu care Ion Horea a colaborat foarte bine. Cei doi „veri(tabili)” cum a spus-o Ion Horea într-un joc de cuvinte, nu erau membri ai Biroului Uniunii Scriitorilor, acesta fiind format din președinte, vice-președintele Pop Simion, Ion Pas, Titus Popovici, Marin Preda, Geo Bogza.

¹² George Călinescu, *Literatura nouă*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1972, p. 107

¹³ *Ibidem*, p. 107

¹⁴ Eugeniu Nistor, *op. cit.*, p. 41

¹⁵ Eugeniu Nistor, *op. cit.*, p. 42

Schimbări noi apar în vara anului 1968, când Tiberiu Utan și-a dat demisia de la „Gazeta literară,” iar Biroul l-a înlăturat pe Ion Lăcrănjă. În urma Congresului al IX-lea al partidului apare ideea înlocuirii „Gazetei literare” cu „România literară,” ce avea să fie o publicație cu un profil îmbogățit de deschideri pe toate planurile culturii. Pe acest fond, s-au înființat publicații județene, precum „Familia,” „Orizont,” „Tomis,” „Vatra”. În luna mai Ion Horea a fost numit adjunct, post pe care l-a refuzat, dar încurajat de Geo Dumitrescu, Marin Preda și Zaharia Stancu, l-a acceptat în cele din urmă. Rămas singur, deoarece colegii săi au plecat în concediu, dimineața și-o petrecea la Uniune, iar după-masa lucra la „Gazeta literară”, ale cărei numere le scotea alături de Alexandru Oprea. La Zaharia Stancu au loc întâlniri cu Balaci, Jebeleanu care puneau la cale apariția „României literare”. La 10 octombrie 1968 la Ateneul Român s-a deschis Congresul Scriitorilor, Stancu fiind reales în funcția de președinte al Uniunii, iar secretarii au fost schimbați. Poetul își amintește cum „pe mesele din hol se aflau vrafurile calde ale primului număr al revistei *România literară*.” Redactor-șef este numit poetul Geo Dumitrescu, iar Ion Horea și Gabriel Dimisianu sunt promovați pe postul de redactor-șefi adjuncți. Pe primul exemplar ieșit de sub tipar al revistei, redactorii își acordă unii altora dedicații.

În anul 1970 în timpul plecării lui Geo Dumitrescu într-o delegație în Elveția apare o situație conflictuală cauzată de înlăturarea lui Dumitrescu din funcție și înlocuirea sa cu Nicolae Breban. Ion Horea deși avea o relație amiabilă cu cel din urmă, nu a putut accepta subtextul acestei lovituri. După reinstalarea fostului redactor-șef a urmat o perioadă în care Geo Dumitrescu „într-un soi de lehamite, mai mult din motive personale, pornind de la jignirea făcută de oficialități prin instalarea lui Breban decât din alte motive ideologice sau de altă natură, s-a retras la Sinaia unde a stat câțiva ani, timp în care revista a fost condusă de adunții săi, subsemnatul și Dimisianu.”¹⁶ Această situație s-a menținut până când George Ivașcu a fost înlăturat de la „Contemporanul”, oferindu-i-se în schimb postul de redactor-șef al „României literare.” În acest climat, Ion Horea cunoaște multe personalități ale culturii, leagă noi prietenii, având rapoarte cordiale cu toată lumea, deoarece afirmă că „nu am fost omul conflictelor, și nici omul ambițiilor. Eram puntea de legătură dintre *România literară* și *Luceafărul*, în care se afla o grupare de critici și poeți care nu simpatizau gruparea de la *România literară*, iar eu am dat dovadă de o diplomație pentru care mă felicit.”¹⁷ În primii ani de redacție, Ion Horea a fost cel care i-a adus ca viitori colaboratori la revistă pe scriitorii ardeleni, Augustin Buzura și Mircea Zăciu, care până la ora aceea nu erau în grațiile redacției. Un alt obiectiv pe care și l-a propus, dar pe care l-a și atins a fost atragerea „cerchiștilor”, Ștefan Augustin Doinaș, Ion Negoitescu, Cornel Regman, Nicolae Balotă. Cu modestie poetul mărturisește că “nu a fost un merit personal, dar de câte ori a fost cazul, am fost elementul de legătură între acești scriitori multă vreme marginalizați, și *România literară*.”

În memoria poetului au rămas înrădăcinate evenimentele politice, cu precădere cele legate de numele celor doi conducători, pentru care li se cereau obligații din ce în ce mai apăsătoare, astfel „pentru ziua lor ni se solicita nu doar un număr sau o pagină de revistă, ci știri de numere cu începutul, culminarea și sfârșitul evenimentului.”¹⁸ Răspundeau acestor obligații prin reportaje, articole omagiale, poezii, semnate de oamenii mai apropiați de

¹⁶ Ion Horea în dialog cu Anamaria Papuc. Interviu realizat la București, 9 august 2013

¹⁷ *Ibidem*

¹⁸ *Ibidem*

structurile politice. A fost perioada în care se simțea oripilat de apropierea zilelor de naștere, iar „plenarele și congresele partidului cereau de asemenea, câte trei sau patru numere de întâmpinare, câteva numere de oglindire a evenimentului și câteva de concluzie.”¹⁹ Poetul mărturisește că „am încercat să le facem într-un fel anume, iar cine nu a trăit în condițiile unui regim dictatorial trebuie să facă un efort pentru a înțelege acest lucru.”²⁰ Ion Horea nu a făcut activitate politică, dar nu a stat la marginea mișcării culturale puse în slujba poporului. A publicat adeseori, fără semnătură articolele de fond într-un stil gazetăresc original, recenzii și note de drum prilejuite de vizitele pe care le-a făcut în România sau în străinătate. Un alt moment care l-a angajat la ceva care nu făcuse până atunci e cel în care Valentin Silvestru l-a împins spre cronica teatrală. A scris numeroase cronici între anii 1976-1980, atât la spectacolele din capitală, dar mai ales la cele din Tg-Mureș, pe care le-a publicat în „România literară”.

În anul 1979 publică un nou volum de versuri „Bătaia cu aur” la Editura Dacia din Cluj. Apariția volumului trezește ecouri atât în rândul confracților, dar și al criticii literare. Pe lângă activitatea literară bogată, alte distincții și premii se țin lanț. În anul 1972 primește premiul „Asociației Scriitorilor din București” pentru volumul „Încă nu”, premiul Uniunii Scriitorilor pentru volumul „Măslinul lui Platon”(1976), premiul Uniunii Scriitorilor, premiul „Mihai Eminescu” al Academiei Române, premiul „Mihai Eminescu” al revistei „Convorbiri literare” pentru volumul „Un cântec de dragoste pentru Transilvania” (1983), premiul revistei „Flacăra” (1984).

Timp de 20 de ani, Ion Horea a lucrat neînterupt în cadrul revistei „România literară”, fiind ani de deschidere, dar și de întâmpinare a cultului personalității. În anul 1989 a împlinit vârsta de 60 de ani și simțindu-se din ce în ce mai copleșit de presiunea politică și totodată îngrozit de faptul că se apropia ziua de naștere a conducătorilor țării care presupunea alte obligații îngroșate, a decis să se pensioneze. La 15 ianuarie 1990 și-a depus cererea de pensionare al cărui text poetul l-a reprodus din memorie: „Întrucât la 15 ianuarie s-a născut Mihai Eminescu, subsemnatul, Ion Horea nu mai are ce căuta în literatura română. Vă rog să-mi alcătuiți dosarul de pensionare.”²¹

Începând cu octombrie 1990, poetul intră într-un nou regim de viață, urmând să colaboreze la „România literară”, dar și la alte publicații nou apărute, situându-se pe scena literară nu ca un marginalizat, ci ca un poet ce s-a întors la uneltele sale. În deceniile care au urmat de la revoluție a scris și a publicat 16 volume de poezii, care au fost încununuate cu premii: premiul special al Uniunii Scriitorilor, Filiala Mureș, „pentru fidelitate în reflectarea spațiului mureșean” pentru volumul „Căderea pe gânduri” (1996), Marele premiu „Nichita Stănescu” (1997), premiul „Pasărea măiastră” al serilor de poezie de la Brădiceni (1998), premiul „Mihai Eminescu” la festivalul Internațional de poezie, Orșova, 1999.

Între anii '91-'92, Ion Brad i-a propus să înființeze Editura Iriana, numele fiind abrevierea de la Irina Horea și Ana, nepoata lui Ion Brad. Ion Horea a condus această editură până în anul 1997 când a intrat în faliment. Începând cu toamna anului 1988, Ion Horea a condus revista „Biblioteca Bucureștilor”, avându-i alături pe Iulia Macarie și Radu Vlăduț. Revista a scos un volum comemorativ când poetul a împlinit vârsta de 70 de ani, fiind ilustrat

¹⁹ *Ibidem*

²⁰ *Ibidem*

²¹ *Ibidem*

de Mircea Dumitrescu și elevii săi. Revista a fost scoasă până în anul 2009 când poetul a trebuit să opteze între pensie și salariu. Alegând pensia, a fost nevoit să se retragă din activitatea redacțională. Despre anii petrecuți la această revistă, poetul mărturisește că „au fost cei mai frumoși și liberi ani de redacție din viața mea. Nu am fost cenzurat de nimeni, lucram cu materiale de arhivă, deoarece ne aflam în imposibilitatea de a plăti colaborările și configuram în libertate toate rubricile și paginile publicației.”²² În tot acest timp, poetul a trăit bucuria scrisului fără opreliști, fără cenzură interioară sau de altă natură, în condițiile în care literatura cunoaște o unică cenzură, și anume aceea a marginalizării ei în viața socială.

Bibliografie

- Călinescu, George, *Literatura nouă*, Craiova, Editura Scrisul Românesc, 1972.
Lejeune, Philippe, *Pactul autobiografic*, București, Editura Univers, București, 2000.
Nistor, Eugeniu, *Dialoguri în Agora*, Tg-Mureș, Editura Ardealul, 2006.
Olteanu, Ioanichie, *Turnul și alte poeme*, Cluj-Napoca, Editura Eikon, 2012.
Ion Horea în dialog cu Anamaria Papuc. Interviu realizat la București, 9 august 2013

---

²² *Ibidem*